

6 De två duvorna

{biblink} 3 Mos 14:1-7

Eftersom duvor användes vid alla kända fågeloffer i Israel, är det troligt att de två fåglarna i texten var duvor. De utgjorde offerdjur vid spetälskas rening, eller rättare sagt vid deras högtidliga friskförklaring. Denna ägde rum i tempelområdet, närmare bestämt i det rum som fanns i nordvästra hörnet av kvinnornas förgård, strax norr om den trappa som ledde upp till Nikanorporten.

När Jesus i Luk 17:14 säger till de spetälska att de ska gå och visa sig för prästerna, så är meningen att de ska gå och visa att de har blivit friska, vilket de också blev under den vandring som måste ha varit en vandring i tro. Och väl framkomna och omsorgsfullt undersökta av sakkunniga präster fick de alltså delta i den ceremoni som beskrivs i vår text.

Vad spetälska är, är i dag troligen bättre känt i vårt land än för 20-30 år sedan. Vi stöder läkarmission i länder där denna sjukdom och vi har kanske på film sett spetälska människor. De variga, kring sig frätande såren, sönderfall och bortfall av fingrar, tår, näsa osv ger den sjuke mer och mer utseendet av en vandrare död. Medveten om smittorisken hade Moses stadgat om de spetälskas isolering från övriga människor. I allt detta framträder spetälskan, mer än de flesta sjukdomar, som en symbol av synden. Ordet synd har språkligt sett att göra med söndra och söndrig. Synd är sönderfall av personligheten, men den är också söndring, isolering från andra människor och från Gud.

Ceremonien vid spetälskas rening har av den kristna kyrkan av ålder setts som en profetisk handling, syftande framåt mot vår rening från syndens spetälska genom Kristi blod, 1 Pet 1:2, 1 Joh 1:7, Sv psalm 372:1.

Isopen finns med, denna den ringaste bland växter, 1 Kung 4:33, sannolikt en sorts mejram, eftersom vår isop inte växer i Palestina. Genom sin ringhet påminner den om Kristi ringhetsgestalt. I bestämmelserna om påskalammet blod spelar den en viktig roll, 2 Mos 12:22. Den har med rening att göra, såsom framgår av Ps 51:9 och flera ställen i Moselagen, men dess användning var också knuten till dödsberedelse och död. Därför finner evangelisten Johannes det betydelsefullt, att isopen fanns med vid Jesu död. Översättningen av Joh 19:29 erbjuder vissa problem, den äldre svenska översättningen är mer ordagrann än 1917 års kyrkobibel när den talar om att man "kranglade isop", dvs lade isop kring svampen. Stängeln av en mejramliknande ört är både för svag och för kort att använda som skaft till en vätskefylld svamp. Men hur man än översätter, så är isopen med.

Cederträet kan leda tanken till korsets trä. Vi har därvid att tänka både på träets betydelse som symbol av förbannelse, Gal 3:13, och dess renande välsignelse, 2 Mos 15:23-25. Att cedrar blir äldre än de flesta andra träd lär bero på att deras kåda innehåller balsamiska ämnen som skys av skadeinsekter och svampar. Kristus led på förbannelsens trä, oss till välsignelse, sv psalm 136:3.

Det rödfärgade garnet påminner oss om Jes 1:18 men också om Upp 7:14. Så underligt är det med försoningen, att Jesu blod, som skulle tyckas göra vår dräkt röd, i stället gör den vit. Det är samma hemlighet som uttrycks med orden om att Han, den ende som var utan synd, för vår skull blev gjord till synd för att vi i Honom skulle bli rättfärdighet, 2 Kor 5:21.

En del kristna utläggare, bland dem Fjellstedt, ser båda fåglarna som en enhet, liksom om den slaktade fågeln hade fått liv igen i och med att den andra släpps fri att flyga. I den slaktade ser man Jesu försoningsverk på Golgata avbildat, Heb 9:22. I den frisläppta fågelns flykt ser man en bild av Jesu uppståndelse och himmelfärd.

På samma gång ser den fromma betraktelsen en hemlighetsfull identitet mellan Kristus och den kristtrogne. Jesus talar i förväg om sin blodiga död som ett dop, Luk 12:50. Efter att ha genomgått detta blodsdop skulle han fara upp till sin Fader.

Genom dopet och tron blir vi förenade med Kristus på ett sådant sätt, att det kan sägas att vi genom ett dop till döden har blivit begravna med Kristus, Rom 6:4, såsom den ena fågeln blev neddoppad i vattnet och blodet, jf. 1 Joh 5:5-6, för att, såsom Kristus uppstod genom Faderns härlighet, också vi skulle vandra i ett nytt väsende, i liv.

Det är den på så sätt frigjorda människan som kan sjunga: Snaran har gått sönder, jag är fri! Ps 124:7. Det är hon som styr färden sitt rätta hem lika självklart som fågeln söker sig till sitt bo, Ps 84:1-4. I 1 Mos 8:6-9 påminner korpen om de människor som sätter sitt hopp till denna jordens goda, medan duvan ger uttryck åt något annat. Jfr sv psalm 305:8. En gång när alla trogna församlas i saligheten, skall profetian i Jes 60:8 gå i uppfyllelse.

Arbetsuppgifter

1 Studera duvans roll i Gamla testamentet som flyttfågel, Höga Visan 2:12, Jer 8:7, som bild av Guds folk i dess skenbara maktlöshet, Ps 74:19, som offerdjur, 1 Mos 15:9, 3 Mos 1:14ff och som speciellt de fattigas offer, 3 Mos 5:7 och Luk 2:24.

2 Studera duvan som bild av människans sökande efter trygghet och frid, Ps 55:7, Jer 48:28.

3 I Matt 10:16 uppmanar Jesus sina lärjungar att efterlikna både orm och duva. I vilka avseenden? Det grekiska ord, som ligger bakom vårt "menlös", är akéaios, som ursprungligen betyder "oblandad". Denna urbetydelse kvarstår. Jesus vill att vi ska ha oblandade motiv. Studera ordets innebörd genom att slå upp de två andra ställen i Nya testamentet där ordet förekommer, nämligen Rom 16:19 (där det ävenledes återges med "menlös") och Fil 2:15, där det översätts med "rena".

4 I Mark 1:10 jämte parallellställen framstår duvan som symbol av Anden. I vilket avseende kan här en parallell dras till 1 Mos 1:2? {biblink}

5 Det svenska ordet spetälsk kommer av "spetal", ett ord som i bestämd form förekommer som gårdsnamn invid Skara (Spétaln) och som kommer av det latinska hospitális, som betyder "gästvänlig". Hospital kallades under medeltiden överhuvudtaget sådana hus där man som gäster tog emot sådana som var i särskilt behov av hjälp. Vad säger det uppkomna språkbruket om den syn som kyrkan sökte hävda gentemot de spetälska?

Sven Danell: GAMMALTESTAMENTLIGA SYMBOLER